

Openbaar

Opsteller	G.H.J. Cuijpers
Leidinggevende	Samenleving
Portefeuillehouder	De heer M. Janssen (wethouder)
Join-nummer	BenW\885
Onderwerp	Doorontwikkeling Participatiewet en sociale werkvoorziening en Jaarrekening 2018 Westrom.
Te nemen besluit	- Akkoord gaan met de opdracht 'Doorontwikkeling van de uitvoering van de Participatiewet. Een nieuwe strategie voor de uitvoering van het werkdeel van de Participatiewet door de gemeenten Echt-Susteren, Leudal, Maasgouw, Roerdalen en Roermond'; - Een externe projectleider in huren voor het uitvoeren van de strategieopdracht en de inhuur via de gemeente Roermond laten verlopen en de kosten te verrekenen op basis van gelijke verdeling over 5 gemeenten; - Kennis te nemen van de 'onderzoekopdracht directie Westrom'; - Kennis te nemen van de Jaarrekening 2018 van Westrom en deze door te leiden naar de gemeenteraad met het voorstel aan de raad om kennis te nemen van de Jaarrekening; - De gemeenteraad informeren over de voorgaande besluiten en aanvullende informatie over de afwikkeling Joint Ventures en de Herziening begroting 2019, met een Raadsinformatiebrief (deze brief komt maandag 15-4-2019 beschikbaar).
Datum in B&W	16-4-2019

1. Onderwerp

Doorontwikkeling Participatiewet en sociale werkvoorziening en Jaarrekening 2018 Westrom.

2. Inleiding/aanleiding inclusief beoogd resultaat

De uitvoering op het gebied van Werk en Inkomen en de Sociale werkvoorziening is sinds 2015 sterk in ontwikkeling met de komst van de Participatiewet. Er zijn grote stappen gezet in het vormgeven van de Participatiewet en het uitvoeren van de kaders en de doelstellingen die deze wet hebben gebracht. In de uitvoering van de Participatiewet is er een samenwerking tussen de 5 gemeenten die deelnemen in de Gemeenschappelijke Regeling Westrom. Deze samenwerking richt zich op de uitvoering van de Sociale werkvoorziening en de uitvoering van andere uitvoeringsopdrachten verbonden aan de Participatiewet, waaronder een deel van de re-integratie en de uitvoering van Beschut werk. De uitvoering van deze taken brengt hoge extra kosten met zich mee, voornamelijk vanwege Rijksbezuinigingen op de loonkosten van de Sociale werkvoorziening. Maar ook op het re-integratiedeel van het Participatiebudget is bezuinigd. Financieel gezien is er een grote uitdaging. Het beschikbare Participatiebudget is fors minder vanaf de invoering van de Participatiewet. Alle 5 de gemeenten in de GR Westrom zien de noodzaak om de financiële tekorten aan te pakken en te werken aan een toekomstbestendige uitvoering van de Participatiewet. De 5 gemeenten constateren gezamenlijk dat er een doorontwikkeling en een nieuwe strategie nodig is en hebben daarop besloten samen op te trekken. Men wil een onderzoek starten dat zich op 2 sporen gaat richten, spoor 1 gericht op de Sociale werkvoorziening en spoor 2 gericht op de strategieopdracht voor de middellange termijn.

Spoor 1 zal gevolgen hebben voor de begroting 2020 van Westrom. In het licht van deze ontwikkelingen heeft het bestuur van Westrom er voor gekozen om eenmalig uitstel aan te vragen bij de provincie voor het indienen van de begroting 2020. De provincie heeft het uitstel gehonoreerd.

3. Voorstel aan College

- Akkoord gaan met de opdracht 'Doorontwikkeling van de uitvoering van de Participatiewet. Een nieuwe strategie voor de uitvoering van het werkdeel van de Participatiewet door de gemeenten Echt-Susteren, Leudal, Maasgouw, Roerdalen en Roermond' (bijlage 1);
- Een externe projectleider in huren voor het uitvoeren van de strategieopdracht en de inhuur via de gemeente Roermond laten verlopen en de kosten te verrekenen op basis van gelijke verdeling over 5 gemeenten (bijlage 2);
- Kennis te nemen van de 'onderzoekopdracht directie Westrom' (bijlage 3);
- Kennis te nemen van de Jaarrekening 2018 van Westrom en deze door te leiden naar de gemeenteraad (bijlage 4) met het voorstel aan de raad om kennis te nemen van de Jaarrekening;
- De gemeenteraad informeren over de voorgaande besluiten en aanvullende informatie over de afwikkeling Joint Ventures en de Herziening begroting 2019, met een Raadsinformatiebrief. Deze brief komt maandag 15-4-2019 beschikbaar.

4. Argumenten

1. Ontwikkeling Participatiewet en Sociale werkvoorziening

De impact van de Participatiewet wordt steeds beter zichtbaar voor gemeenten, de afbouw van de Sociale werkvoorziening en de instroom van nieuwe doelgroepen (voorheen Wajong en Wsw) met andere ondersteuningsvragen. Maar ook de omslag naar de inclusieve arbeidsmarkt en een steeds grotere vraag aan werkgevers om werk te bieden aan mensen met een (grote) afstand tot de arbeidsmarkt en een arbeidsbeperking.

Voor werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt en een arbeidsbeperking is het verkrijgen van passend werk dat aansluit bij hun mogelijkheden geen vanzelfsprekendheid. Anderzijds zien we dat steeds

meer werkgevers ervaren dat deze werkzoekenden een toegevoegde waarde hebben voor hun bedrijf en dat zij een oplossing kunnen zijn voor de personeelstekorten als gevolg van de krappe arbeidsmarkt. Aanpassingen in wetgeving, het achterblijven van de werkgelegenheid voor de doelgroep van de Participatiewet, de ontwikkeling van de werkgelegenheid (waaronder de krapte op de arbeidsmarkt) en de dienstverlening aan werkgevers en werkzoekenden vraagt om doorontwikkeling van de uitvoering van de Participatiewet.

Financieel gezien is er een grote uitdaging, het beschikbare Participatiebudget is fors minder vanaf de invoering van de Participatiewet, het negatieve verschil tussen de ontvangen Wsw subsidie en de loonkosten van de SW-medewerkers bedraagt in 2019 ruim € 5 miljoen. Dit tekort komt ten laste van de middelen van de vijf gemeenten die participeren in de GR Westrom. De exploitatie resultaten van de GR Westrom dekken dit tekort niet af. Daarbij komt de financiële impact van de decentralisaties, de daling van het Participatiebudget voor re-integratie en de inzet op sociaal domein breed beleid.

Zoals geschetst is er voor de komende jaren een grote uitdaging in de uitvoering van de Participatiewet en als onderdeel de Sociale werkvoorziening. Dit alles vraagt om strategische keuzes voor de middellange termijn.

2. Aanpak van de 5 gemeenten

Alle 5 de gemeenten in de GR Westrom zien de noodzaak om de financiële tekorten aan te pakken en te werken aan een toekomstbestendige uitvoering van de Participatiewet. De 5 gemeenten constateren gezamenlijk dat er een doorontwikkeling en een nieuwe strategie nodig is en hebben daarop besloten samen op te trekken.

Deze nieuwe strategie en de te organiseren uitvoeringstructuur moeten leiden tot een betaalbare en effectieve uitvoering van de Participatiewet binnen de gestelde financiële kaders en binnen de beleidsuitgangspunten van de 5 gemeenten.

Daarbij hoort ook het antwoord op de vraag over de positionering van de GR Westrom in de uitvoering van het werkdeel van de Participatiewet.

De 5 portefeuillehouders hebben gezamenlijk gesprekken gevoerd over de manier waarop deze strategie vorm moet krijgen, ondersteund door een externe adviseur, dhr. Tom de Haas. Deze gesprekken hebben geleid tot een 2 sporen aanpak, spoor 1 gericht op de Sociale werkvoorziening en spoor 2 gericht op de strategieopdracht voor de middellange termijn.

Spoor 1 onderzoekopdracht Westrom

Spoor 1 is een onderzoekopdracht voor de directie van Westrom, geïnitieerd door het Dagelijks Bestuur van Westrom. De doorlooptijd van deze opdracht is 3 maanden, april t/m juni 2019. Het Dagelijks Bestuur stelt de concept opdrachtformulering op. Het Algemeen Bestuur van de GR Westrom stelt de opdracht vast. Na vaststelling van de opdracht fungeert het Dagelijks Bestuur als opdrachtgever van de directeur van Westrom en een externe financiële adviseur. In dit traject is nadrukkelijk de directie van Westrom en de externe financiële adviseur aan zet. Het onderzoek levert analyses en prognoses over de verschillende onderdelen: subsidieresultaat, exploitatieresultaat en een assessment van de bedrijfsactiviteiten. Deze onderzoekopdracht is opgebouwd uit concrete vraagstellingen over de verschillende onderdelen, die een snelle verstaalslag naar oplossingen en nieuwe maatregelen mogelijk maakt. Met de onderzoeksresultaten kunnen afhankelijk van de uitkomst, direct keuzes worden gemaakt voor concrete maatregelen voor de korte termijn. Het onderzoek geeft tevens een feitelijke basis die nodig is om besluiten te nemen over de strategie voor de toekomst en de rol die Westrom hierin kan vervullen. De onderzoekopdracht is bijgevoegd als **bijlage 3**.

Uitstel begroting 2020

Het bestuur van Westrom is van mening dat de informatie uit het onderzoek cruciaal is voor het voorspellen van het resultaat van Westrom voor 2020 en verder. In de periode van het onderzoek wordt tevens de meicirculaire bekendgemaakt. Dit geeft mogelijk nieuwe inzichten op het gebied van het subsidieresultaat. In het licht van deze ontwikkelingen heeft het bestuur van Westrom er voor gekozen om eenmalig uitstel aan te vragen bij de provincie voor het indienen van de begroting 2020. De provincie heeft het uitstel gehonoreerd, onder bepaalde voorwaarden die nader worden uitgewerkt. Maandag 15

april zal de provincie deze uitwerking beoordelen, waarna de Raadsinformatiebrief hierop kan worden aangepast.

Dit betekent dat er in de komende 3 maanden hard gewerkt wordt aan het onderzoek en het verwerken hiervan in de meerjarenbegroting 2020. Westrom zal vervolgens eind juni de begroting 2020 naar de gemeenten sturen. In afstemming met de colleges en ambtelijke organisaties van de 5 gemeenten is geconstateerd dat dit voldoende tijd geeft om de begroting van Westrom te verwerken in de gemeentebegroting voor 2020.

Spoor 2 doorontwikkeling en strategie voor de uitvoering van de Participatiewet

Spoor 2 is een plan van aanpak gericht op het komen tot een strategie en keuzes voor de uitvoering van de Participatiewet voor de middellange termijn. In dit traject zijn nadrukkelijk de 5 gemeenten aan zet. Na het vaststellen van de strategie wordt ook een vertaling gemaakt naar een uitvoeringsstructuur die het beste past bij de strategie. De doorlooptijd van deze opdracht is grofweg 1 jaar tot aan besluitvorming in de gemeenteraden. De 5 gemeenteraden zijn kaderstellend, strategie en uitvoering liggen bij de colleges. Met het vaststellen van deze opdracht in de colleges, worden de 5 portefeuillehouders opdrachtgever aan de projectleider voor de 5 gemeenten. De uiteindelijke doelstelling van spoor 2 is te komen tot een vastgestelde nieuwe strategie voor de uitvoering van het werkdeel van de Participatiewet voor de vijf gemeenten in oostelijk Midden-Limburg. Daarbij zal antwoord gegeven worden op de vragen:

- Hoe de beleidsdoelen van de Participatiewet in de komende jaren het best worden gerealiseerd;
- Welke (andere) partijen een bijdrage kunnen / moeten leveren en
- hoe de uitvoeringsstructuur bestuurlijk en operationeel moet worden ingericht om tot het beste resultaat te komen.

Binnen dit spoor wordt er op basis van de strategie bepaald wat er nodig is om te komen tot een succesvolle uitvoering. Hiervoor wordt een set aan criteria ontwikkeld en een 3-tal scenario's opgesteld die getoetst worden aan deze criteria. Het best scorende scenario wordt vervolgens voorgelegd als beoogde nieuwe uitvoeringsstructuur. Hierbij worden ook de verwachte kosten voor deze uitvoeringsstructuur in beeld gebracht en meegenomen als onderdeel van het besluitvormingsproces. De strategieopdracht is bijgevoegd als **bijlage 1**.

In 2017 is in Leudal gekozen om de re-integratie binnen het Werkbedrijf Leudal verder te ontwikkelen. Het onderzoek in spoor 1 kan als aanvullend op dit besluit worden gezien. Uitgangspunt blijft: lokaal wat lokaal kan en regionaal oppakken wat we lokaal niet kunnen realiseren.

Met dit voorstel wordt besluitvorming gevraagd over spoor 2 waarbij de colleges van de 5 gemeenten de opdracht geven aan de externe projectleider Drs. Tom de Haas. De offerte is bijgevoegd als **bijlage 2**. Spoor 1 is een aangelegenheid van Westrom en het bestuur van Westrom als opdrachtgever aan de directie en de externe adviseur, de heer Robert Capel.

Voorgesteld wordt de inhuur van Tom de Haas via de gemeente Roermond te laten verlopen.

Voor de financiering van de inhuur van de externe adviseur (drs. Tom de Haas) wordt voorgesteld de kosten over de 5 gemeenten te verdelen. Deze verdeling is tot stand gekomen in het overleg tussen de 5 betrokken portefeuillehouders.

De totale kosten zijn € 56.100 exclusief BTW, verdeeld over de 5 gemeenten (Echt-Susteren, Leudal, Maasgouw, Roerdalen en Roermond) is dit een bedrag van € 11.220,- per gemeente.

Het bedrag van € 11.220,- wordt door de gemeente Roermond aan alle 4 gemeenten gefactureerd.

De kosten kunnen worden betaald uit de re-integratiemiddelen (budget werktrajecten).

Profiel externe adviseur

Drs. Tom de Haas is zelfstandig adviseur (Tom de Haas consultancy). Sinds 1989 is hij als adviseur werkzaam op het terrein van arbeids- en maatschappelijke participatie van mensen met een beperking. Zijn werkelden zijn de gemeenten, de sociale werkvoorziening, uitvoerders van de Participatiewet en instellingen voor zorg en welzijn. Zijn missie is: meer maatschappelijke waarde creëren door goed te organiseren. Zijn aanpak is praktisch, zakelijk en resultaatgericht, gericht op beleid, organisatie en de

inrichting van processen, daarbij werkend aan de samenwerking met (keten) partners. Tom de Haas is de afgelopen 2 jaar onder andere actief geweest als programmamanager in Den Haag voor de ontwikkeling van het Gemeentelijk Werkbedrijf.

Raadsinformatiebrief

De raadsinformatiebrief geeft informatie over een aantal zaken:

1. De aanleiding voor de doorontwikkeling van de Participatiewet en Sociale werkvoorziening;
2. De onderzoeksopdracht voor de directie van Westrom en de externe financiële adviseur (Spoor 1) en als onderdeel het uitstellen van de begroting voor 2020;
3. De opdracht voor de doorontwikkeling van de strategie voor de Participatiewet (Spoor 2);
4. Uitleg over de herziening begroting 2019 van Westrom;

Er is geen verdere aanpassing in de begroting 2019, omdat er geen nieuwe financiële ontwikkelingen zijn die betrekking hebben op de begroting van 2019, anders dan de bijgestelde gemeentelijke bijdrage vanwege het meevallende subsidieresultaat. Hierover is reeds in september 2018 gecommuniceerd door Westrom. In de Raadsinformatiebrief wordt nogmaals kort toegelicht welke financiële ontwikkelingen er zijn die van invloed zijn op de meerjarenbegroting van Westrom.

5. Informatie over de afwikkeling van de Joint Ventures, Prio Verve en Businesspost Midden Limburg.

De Raadsinformatiebrief komt maandag 15-4-2019 beschikbaar. In de vergadering van het Algemeen Bestuur zijn wijzigingen voorgesteld op de concept Raadsinformatiebrief. Deze wijzigingen worden de komende dagen verwerkt en opnieuw voorgelegd aan de bestuursleden, waardoor hij maandag beschikbaar komt.

Jaarrekening Westrom 2018

De Raadsinformatiebrief wordt samen met de Jaarrekening 2018 van Westrom verstuurd. Hiermee wordt voorkomen dat er vragen ontstaan over de begroting 2020, die normaliter tegelijk wordt aangeboden met de jaarrekening. In de Raadsinformatiebrief wordt uitleg gegeven over de verschillende ontwikkelingen en de uitstel van de begroting 2020 als onderdeel van spoor 1, de onderzoeksopdracht rondom de meerjarige financiële prognoses van Westrom. De jaarrekening is bijgevoegd als **bijlage 4**.

De jaarrekening over 2018 omvat de balans en toelichting, de programmarekening en toelichting.

Het positief exploitatieresultaat over 2018 bedraagt +/- € 64.773. Dit negatieve resultaat is opgebouwd uit een positief WSW-resultaat van € 157.416 en een negatief PW-resultaat van € 222.189. Het positieve WSW-resultaat wordt verwerkt in de algemene reserve. Het negatieve PW-resultaat wordt onttrokken aan het egalisatiefonds PW. Het totale resultaat over 2017 was € 125.558 positief.

De redenen die tot dit negatiever resultaat ten opzichte van 2018 hebben geleid, zijn:

De toegevoegde waarde valt lager uit dan geraamd. Dit wordt veroorzaakt door de hogere uitstroom van WSW-medewerkers dan begroot en het lagere arbeidspotentieel van de instroom.

Daarnaast is er sprake van een toename van de personele kosten

Ten opzichte van de begroting is sprake van € 0,58 miljoen minder toegevoegde waarde, € 1,66 miljoen meer Rijkssubsidie, € 1,00 miljoen minder gemeentelijke bijdrage, € 0,38 miljoen meer loonkostensubsidie, € 0,73 miljoen meer personele kosten, € 0,23 miljoen minder overige kosten, € 0,11 miljoen minder dividend en een negatief saldo incidentele baten en lasten van € 0,05 miljoen.

Het eigen vermogen bedroeg ultimo 2018 € 2,58 miljoen.

De jaarrekening 2018 kan naar de gemeenteraad worden doorgestuurd. De jaarrekening geeft geen aanleiding om op- of aanmerkingen te plaatsen.

5. Juridisch kader

Conform artikel 29 van de Gemeenschappelijke Regeling Westrom wordt de jaarrekening en begroting voorgelegd aan de raden van de deelnemende gemeenten. De inhuur van de externe projectleider wordt in het vorenstaande toegelicht.

6. Financiële samenvatting

	2019	2020	2021	2022
Kostenplaats	66050101 re-integratie			
Kostensoort	4341350 werktrajecten			
Begroting	€ 327.481			
Realisatie	€ 62.237			
Verplichtingen				
Restant	€ 265.244			
Kosten dit advies	11.220			
Restant	€ 254.024			

Toelichting:

De kosten kunnen worden betaald uit de re-integratiemiddelen (budget werktrajecten).

De andere punten in dit voorstel hebben voor nu geen financiële consequenties voor de gemeente.

Als de begroting 2020-2023 van de Westrom gereed is, zal dit middels een ander voorstel worden voorgelegd.

7. Communicatie

Openbaar:

☒ Actief:

- ☒ Informeren raad
- ☐ Ter inzage leggen voor
- ☐ Publiceren op Overheid.nl
- ☐ Plaatsen op gemeente info ViaLeudal
- ☐ Plaatsen op website
- ☐ Plaatsen op social media
- ☐ Versturen persbericht naar (lokale) media
- ☐ Plaatsen op intranet
- ☐ Overige communicatie

Toelichting:

Onderdeel van het projectplan is een communicatieplan opstellen. Dit plan wordt regionaal voorbereid.

De communicatie naar de raad over dit voorstel en de besluiten gebeurt met de bijgevoegde Raadsinformatiebrief.

8. Bijlagen

Bijlage 1: Doorontwikkeling van de uitvoering van de Participatiewet
Bijlage 2: Inhuren externe externe projectleider door gemeente Roermond
Bijlage 3: Onderzoeksopdracht directie Westrom
Bijlage 4: Jaarrekening Westom 2018
Bijlage 5: Raadsinformatiebrief (deze komt 15-4-2019 beschikbaar)
Raadsvoorstel Jaarrekening Westrom 2018
Raadsbesluit Jaarrekening Westrom 2018